บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด กลุ่มอารักขาพืช โทร. ๐ ๓๙๕๑ ๑๐๐๘
ที่ ตร ๐๐๐๙/ว ๙๕๗ **วันที่** ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

เรียน เกษตรอำเภอทุกอำเภอ

ตามที่ กรมส่งเสริมการเกษตร ได้อนุมัติให้กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาการเกษตรที่ ๑ - ๖ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรพื้นที่กรุงเทพมหานคร สำนักงานเกษตรอำเภอ และศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการอารักขาพืช ดำเนินการโครงการส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตามแผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ โดยส่งแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ เพิ่มเติมตามข้อสั่งการของอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อใช้ประกอบการขับเคลื่อนและรายงานผลการดำเนินงาน กิจกรรมส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อความปลอดภัยของสินค้าเกษตร และกิจกรรมพัฒนาเครือข่ายความรู้และบริการด้านการจัดการสุขภาพพืช กิจกรรมย่อยพัฒนา ศดปช. นั้น

สำนักงานเกษตรจังหวัดตราดพิจารณาแล้ว เพื่อให้ขับเคลื่อนการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ จึงขอความร่วมมือท่านมอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานดินและปุ๋ยระดับอำเภอ ให้ขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ เพิ่มเติมตามข้อสั่งการของอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร โดยมีกำหนดวันส่งรายงาน ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้ ซึ่งสามารถดาวน์โหลดแนวทางการขับเคลื่อน ฯ และแบบรายงานตาม QR Code ที่ปรากฏท้ายหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก

(นายวินัย ขยันยิ่ง)
เกษตรจังหวัดตราด

แนวทางการขับเคลื่อน และแบบรายงาน

แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมพัฒนาศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ตามข้อสั่งการของอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

๑. แนวทางการพัฒนาสมาชิก ศดปช. โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้

พัฒนาสมาชิก ศดปช. ให้ได้รับความรู้ด้านการจัดการดิน การใช้ปุ๋ย และการบริหารจัดการเพื่อพัฒนา ศดปช. โดยพิจารณาจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem Base Community Learning) ตามระดับความรู้ของกลุ่มเกษตรกร และปรับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย โดยพิจารณาให้มีการดำเนินการ ดังนี้

๑. จัดเก็บ จัดทำ วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการเกษตรของชุมชน ได้แก่

๑.๑ การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ (ความชื้นสัมพัทธ์ ปริมาณน้ำฝน) เดือนมกราคม - ธันวาคม ย้อนหลัง ๕ ปี

๑.๒ ความเสื่อมโทรมของดินในชุมชน (ข้อมูลการสูญเสียอินทรียวัตถุในดินที่เปลี่ยนแปลงในชุมชน ข้อมูลธาตุอาหารหลัก/รอง ที่เปลี่ยนแปลงในชุมชน)

๑.๓ ประสิทธิภาพการผลิต (ผลผลิตต่อไร่) ระบุเปอร์เซ็นต์ความชื้น กรณีเป็นพืชไร่ ย้อนหลัง ๕ ปี

๑.๔ ความเสียหายจากภัยพิบัติที่มีสาเหตุจาก Climate Change

๒. สรุปข้อมูลปัญหาของชุมชนร่วมกันจากข้อมูลข้อ ๑.๑ – ๑.๔ (วิเคราะห์ความเสี่ยงและแนวโน้มในอนาคต)

๓. อธิบายวิชาที่ ๓.๑ – ๓.๘ (อธิบายหลักคิดโดยสรุป)

ผู้ร่วมเรียนรู้ทำความเข้าใจหลักการสำคัญร่วมกัน โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอธิบายหลักคิดและความสอดคล้องของประเด็นที่ต้องการสื่อสารให้กลุ่มเกษตรกรเข้าใจและเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของดินและการเปลี่ยนของสภาพภูมิอากาศที่มีต่อการผลิตพืช ได้แก่

๓.๑ ความสำคัญของดินและการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

๓.๒ สมดุลและความสัมพันธ์ของเคมี ชีววิทยา และฟิสิกส์ ในดินและพืช

๓.๓ จุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ (การทำงานของจุลินทรีย์ ผลกระทบเชิงบวกและลบ (รวมถึงอินทรียวัตถุ จุลินทรีย์ น้ำ อากาศ แร่ธาตุ กระบวนการ Humic Humus ฯลฯ)

๓.๔ การจัดการดินและปุ๋ย เพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Green House Gases: GHGs)

๓.๕ การเตรียมดิน และปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อการปลูกพืชที่ให้สารสกัดสำคัญสูง เช่น Super Food พืชสมุนไพร ฯลฯ

๓.๖ ความสำคัญของธาตุอาหารหลัก/รองที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังเคราะห์แสง และ Krab Cycle

๓.๗ Land Scape Design การจัดรูปแปลงและการจัดการที่ดินที่ใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ (มูลค่า) สูงสุด

๓.๘ การเก็บตัวอย่างดินและการแปรผลวิเคราะห์ดินและน้ำ

๔. ตั้งโจทย์ ชวนคิด ที่เป็นเหตุเป็นผล และสอดแทรก อธิบายความสมเหตุสมผลตามวิชา ที่ ๓.๑ – ๓.๘

ผู้ร่วมเรียนรู้วิเคราะห์ปัญหาและหาเหตุผลมาอธิบายปัญหา เช่น ทำไมดินจึงเสื่อมโทรม อะไรเป็นสาเหตุของความเสื่อมโทรม ดินเสื่อมโทรมมีผลต่อกำไรสุทธิอย่างไร ดินกับประสิทธิภาพการผลิตมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

๕. สรุปการเรียนรู้ และบันทึกช่วยจำ/รายงานเกษตรจังหวัด และกองส่งเสริมการอารักขาพืช และจัดการดินปุ๋ย โดยต้องมีการอธิบายหลักการและแนวคิดการแก้ไขปัญหา และการเรียนรู้เพิ่มเติมในโอกาสต่อไป

๒. แนวทางการจัดทำแปลงเรียนรู้การจัดการดินและการใช้ปุ๋ย

สำนักงานเกษตรอำเภอคัดเลือกเกษตรกรสมาชิกของ ศดปช. ที่สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรในชุมชน เพื่อจัดทำแปลงเรียนรู้การจัดการดินและการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต หรือแปลงเรียนรู้การจัดการดินและการใช้ปุ๋ยตามความต้องการของสมาชิก หรือกำหนดประเด็นร่วมกันจากการทำความต้องการแบบมีส่วนร่วมด้วยเครื่องมือต่าง ๆ จำนวน ๑ แปลง (โดยต้องมีแปลงเปรียบเทียบที่ดำเนินการตามวิธีปกติของเกษตรกร) ขนาดพื้นที่ตามความเหมาะสมของชนิดพืช เพื่อใช้เป็นจุดถ่ายทอดความรู้และขยายผลในประเด็นดังกล่าว โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

๑. การออกแบบงานทดสอบเทคโนโลยีที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการผลิต และการเงิน (กำไรสุทธิ)

๑.๑ การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการผลิต

๑.๒ การวิเคราะห์กำไรสุทธิของการผลิต

๑.๓ การเก็บตัวอย่างดิน/น้ำ ส่งห้องปฏิบัติการ ของหน่วยงานที่ได้รับการรับรอง หรือชุด test kit เพื่อการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินและน้ำ

๒. การกำหนดตัวแปร

๒.๑ ตัวแปรต้น (ผลวิเคราะห์ดิน เช่น ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน Organic matter ค่า N P K)

๒.๒ ตัวแปรตาม

A : การเจริญเติบโตของพืช เช่น ความสูง ลักษณะใบ ดอก ในแต่ละระยะการเจริญเติบโต โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของชนิดพืช

B : ปริมาณผลผลิตต่อหน่วย (ไร่) การจัดเกรดผลผลิต

C : บัญชีฟาร์ม กำไรสุทธิ (รายได้ - ต้นทุน) และต้นทุนการจัดการฟาร์ม (แสดงให้เห็นแต่ละรายการ)

๒.๓ ตัวแปรควบคุม พันธุ์ วิธีการบริหารจัดการ การจัดการดิน การจัดการปุ๋ย เช่น การปรับปรุงดิน การใช้ปุ๋ยแบบผสมผสาน การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๓. ชุดทดลอง/ทดสอบ

๓.๑ พื้นที่ทดสอบ/ทดลอง x ไร่ (มีการวิเคราะห์ดิน และมีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยเคมีหรือไม่ ตามค่าวิเคราะห์ดิน และตามความต้องการของพืชแต่ละระยะการเจริญเติบโต)

๓.๒ พื้นที่ควบคุม x ไร่ การปลูกพืชตามวิธีการเดิมของเกษตรกร (ไม่มีการวิเคราะห์ดิน และมีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยเคมีหรือไม่ ตามค่าวิเคราะห์ดิน และตามความต้องการของพืชแต่ละระยะการเจริญเติบโต)

๔. เก็บข้อมูลตามตัวแปรต้น/ตัวแปรตาม การเจริญเติบโตของพืช ผลผลิต กำไรสุทธิ และต้นทุนการจัดการฟาร์ม โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร่วมกับเกษตรกรเจ้าของแปลง

๕. รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล

๖. อภิปรายผลการทดสอบ/ทดลอง

๗. สรุปผลการจัดทำแปลงเรียนรู้

๘. รายงานเกษตรจังหวัด และกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

กำหนดการส่งการรายงานผล

กิจกรรม	กำหนดส่งการรายงานผล
๑. การตรวจสอบคุณภาพดินและความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน รายงานผลการดำเนินงานด้านดินปุ๋ย ปี ๒๕๖๘ (แบบรายงาน ๑ - ๔)	<u>แบบรายงาน ๑</u> ภายในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๘ **ยกเว้นอำเภอแหลมงอบ <u>แบบรายงาน ๒ - ๔</u> ภายในวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๘ **ยกเว้นอำเภอแหลมงอบ
๒. ปรับปรุงทำเนียบศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ทั้ง ศดปช.หลัก และ ศดปช.เครือข่าย ให้เป็นปัจจุบัน	ภายในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๘
๓. จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดการดินและปุ๋ย โดยดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	<u>- ประเมินการพัฒนาศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๘</u> ภายในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๘ <u>- สรุปและรายงานผลการจัดกระบวนการ ฯ</u> ภายในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๘ **ยกเว้นอำเภอแหลมงอบ
๔. จัดทำแปลงเรียนรู้การจัดการดินและการใช้ปุ๋ย โดยดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	<u>- รายงานผลความก้าวหน้าครั้งที่ ๑</u> ภายในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๘ <u>- รายงานสรุปผลการดำเนินงาน</u> ภายในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๘

<u>หมายเหตุ</u> : ขอให้นำส่งข้อมูลในรูปแบบไฟล์งาน และบันทึกในระบบแอปพลิเคชั่น รู้ดิน รู้ปุ๋ย